

1.2 Kalbos dalys

Skaitvardis – kalbos dalis, reiškianti daiktų skaičių arba tikslią jų vietą eilėje. Nuo kitų kiekybę reiškiančių žodžių skaitvardis skiriasi tuo, kad reiškia tikslų skaičiuojamų daiktų kiekį. Atsako į klausimus *kiek? kelintas? kelinta?*

SKAITVARDŽIO YPATYBĖS:

GIMINĖ

MOTERIŠKOJI IR VYRIŠKOJI

SKAIČIUS

DAUGISKAITA IR
VIENASKAITA

LINKSNIS

VARDININKAS (KAS?)
KILMININKAS (KO?)
NAUDININKAS (KAM?)
GALININKAS (KA?)
ĮNAGININKAS (KUO?)
VIETININKAS (KUR / KAME?)
ŠAUKSMININKAS –

1.2 Kalbos dalys

Vieni skaitvardžiai atsako į klausimą kiek?, o kiti – į klausimus kelintas? kelinta? Pagal tai visi skaitvardžiai skiriami į **kiekinius** ir **kelintinius**.

Kiekiniai skaitvardžiai skirstomi į nevienodo gausumo ir paskirties grupes. Jie gali būti **pagrindiniai**, **dauginiai**, **kuopiniai** ir **trupmeniniai**.

Pagrindiniais
skaitvardžiais
skaičiuojame nuo vieno
iki begalybės.

PAGRINDINIAI SKAITVARDŽIAI

Šie skaitvardžiai, išskyrus dešimt, kaitomi giminėmis ir linksniais. Dešimt yra nekaitomas, nederinamas skaitvardis. Sakinyje vartojamas kaiprieveiksmis *daug* ir valdo kilmininką, pavyzdžiui, *dešimt bendraklasių*.

DAUGINIAI SKAITVARDŽIAI

Jie daromi su priesagomis *-eji*, *-eri* iš pagrindinių skaitvardžių, pavyzdžiui: *dveji*, *treji*, *ketveri*, *penkeri*. Šie skaitvardžiai kaitomi giminėmis ir yra linksniuojami.

KUOPINIAI SKAITVARDŽIAI

Jais, kaip ir kiekiniais skaitvardžiais, atsakoma į klausimą *kiek?*, tačiau neskaičiuojama, o pasakoma visuma kaip vienetas. Kuopiniai skaitvardžiai daromi iš pagrindinių ir dauginių su priesagomis *-etas*, *-tas*, pavyzdžiui: *kaimynė augina dvejetą arklių*, *septynetą vištų*. Šie skaitvardžiai linksniuojami.

TRUPMENINIAI SKAITVARDŽIAI

Trupmeniniai skaitvardžiai reiškia matematikos vieneto (sveikojo skaičiaus) dalis, pavyzdžiui: *viena antroji*, *trys ketvirtosios*, *dvi trečiosios*. Trupmeninius skaitvardžius sudaro samplaikos – skaitiklis – pagrindinis moteriškosios giminės skaitvardis, reiškiantis vieneto dalių skaičių, ir vardiklis – kelintinis įvardžiutinis moteriškosios giminės skaitvardis. Abi skaitvardžio dalys yra linksniuojamos.

1.2 Kalbos dalys

1. Nustatykite, kurie iš duotųjų skaitvardžių yra kiekiniai, o kurie kelintiniai.

Vienas, pirmas, aštuntas, devyni,
vienuolika, keturioliktas, septyni,
dvidešimt du, penktas, dešimtas.

KIEKINIAI

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

KELINTINIAI

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

1.2 Kalbos dalys

2. Pagal duotą pavyzdį surašykite tekste paryškintų pagrindinių skaitvardžių gramatinius požymius.

Veronika augino **šešias** vištas ir **vieną** žalą veršelj. Pastarasis dažniausiai būdavo pririštas kieme, o per pietus, jei tik Veronika turėdavo ūpo, nunešdavo jam **du** alyvinius obuolius ir bent **tris** morkas. Sakydavo, jog gyvuliai labai mėgsta, o ir sveika, vitaminų daug. Jeigu eidavau pro šalį, kai kaimynė perkeldavo veršį, ji man leisdavo išrinkti, kur jį pririšti. Būdavo įdomu, vėliau visada ateidavau patikrinti, kiek žolės veršis jau nuėdė ar neapsuko grandinės aplink šalia augančią jauną vyšnią. Šiandien pastebėjau **penkias** prisirpusias vyšnias, tačiau nusiskinti nedirsau.

Veronikai kompaniją taip pat palaikė **trys** kaimynų katinai, kasdien ją sekiojantys kieme. **Vienas** jų ant nugaros turėjo **dvi** baltas dėmeles ir atrodė, tarsi būtų apsirengęs margą švarkelį. Kartą Veronika pasakojo, kad margasis nuo gimimo nematė **viena** akimi, tačiau buvo ne ką mažiau pastabus ir guvus.

Pagal Birutę Grašytę „Žydinti Veronika“

1. **Šešias** – *skaitvardis, moteriškoji giminė, daugiskaita, galininko linksnis.*

2. Vieną – _____.

3. Du – _____.

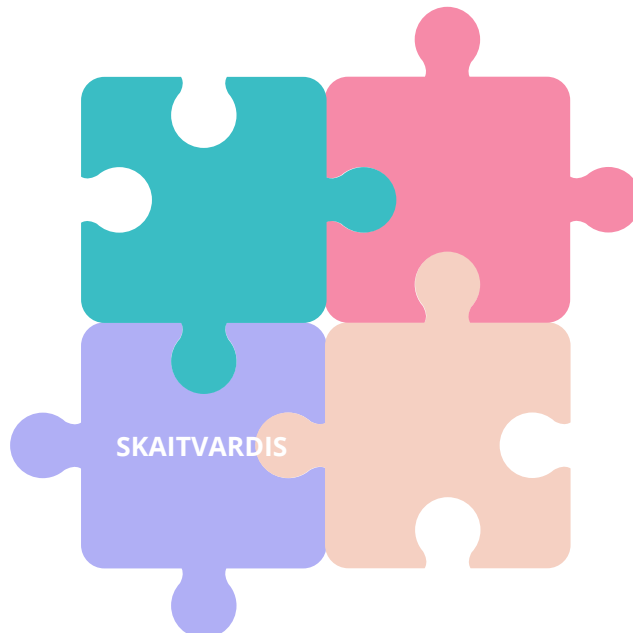
4. Tris – _____.

5. Trys – _____.

6. Vienas – _____.

7. Dvi – _____.

8. Viena – _____.

1.2 Kalbos dalys

3. Išlinksniuokite duotus skaitvardžius.

MOTERIŠKOJI GIMINĖ
VIENASKAITA

V. **viena** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

MOTERIŠKOJI GIMINĖ
DAUGISKAITA

V. **aštuonios** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

V. **dvi** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

VYRIŠKOJI GIMINĖ
VIENASKAITA

V. **vienas** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

VYRIŠKOJI GIMINĖ
DAUGISKAITA

V. **aštuoni** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

V. **du** _____
K. _____
N. _____
G. _____
Įn. _____
Vt. _____

4. Sugalvokite po sakinį su pasirinkto skaitvardžio vienaskaitos galininku ir daugiskaitos kilmininku. Nuspalvinkite nosines raides.

1. _____

2. _____
